

Заяўка

на ўдзел у конкурсе “Захаваем крыніцы жыцця”

Удзельнік Верасовіч Надзея Васільеўна

Узрост 14 гадоў

Месца вучобы ДУА “Сіманіцкая сярэдняя школа Лельчыцкага раёна Гомельскай вобласці”

Адрас пер. Рабочы 20А аг. Сіманічы Лельчыцкага раёна Гомельскай вобласці

Тэлефоны +375291579468, +375257161518

Электронны адрас lanazuevi4@gmail.com

МУР, выкарыстаныя ў рабоце, №6 і №15

Кіраўнік праекта настаўнік біялогіі і географіі Маслава Вераніка Мікалаеўна

Адрас установы адукацыі вул. Школьная, 3 аг. Сіманічы Лельчыцкага раёна Гомельскай вобласці, guo-simonitschi@mail.gomel.by

Верасовіч Надзея

Захаваем крыніцы жыцця

Эсэ

Усе мы жывём на планеце Зямля. Гэта дом для ўсіх нас. Каб зберагчы гэты вялікі дом, неабходна спачатку палюбіць невялічкую яго частку, якую называюць малой радзімай.

Мой родны дом, мая малая радзіма – гэта палескі лельчыцкі край і яго непаўторны куточак аграгарадок Сіманічы – самая прыгожая, самая любая мясціна. Я жыву тут, тут жывуць мае бацькі, бабуля і дзядуля, мае суседзі і ўсе добрыя людзі – мае землякі!

Родная вёска. Менавіта тут самае высокае неба, самыя духмяныя кветкі, самыя звонкія птушыныя спеў, самыя зялёныя сенажаці і самая блакітная рэчка.

Родная вёска – гэта мой дом, мае карані. Гэта шчырыя і спагадлівыя людзі. І ў нашых сілах зрабіць так, каб наша вёска была яшчэ і чыстай, экалагічнай, каб тут было ўтульна і камфортна жыць, каб у вёсцы і вакол вёскі ўсё было дагледжана па-гаспадарску, каб мы, вясковыя жыхары, паказвалі прыклад экалагічнага, здаровага жыцця.

І тады людзі захочуць сяліцца там, дзе ім здорова і прыемна жыць. І вёскі перастануць знікаць з твару зямлі.

Цяпер надышоў такі час, калі проста любіць прыроду мала. А яна цябе любіць? “Што кожны з нас зрабіў для таго, каб прырода палюбіла чалавека?” – вось як паўстае пытанне. Маці-прырода дала нам жыццё, яна адзіная крыніца нашых даброт – і ў цяперашні час яна мае патрэбу ў абароне. А каго любім – абараняць павінны! Усведамленне абмежаванасці прыродных рэсурсаў і неабходнасці беражлівага стаўлення да іх на нашай планеце павінна стаць асновай светапогляду будучага пакалення жыхароў Зямлі.

У нашай школе створаны экалагічныя патрулі, якія клапацяцца пра экалогію роднай вёскі, многае робяць для таго, каб яна была чыстай і экалагічнай. Экалагічныя патрулі даследуюць вадаёмы, якімі карыстаюцца

сіманякі. Юныя экалагі сочаць за чысцінёй вадаёмаў, арганізоўваюць экалагічныя акцыі некалькі разоў на год і расказваюць аднавяскоўцам, для якіх патрэб можна выкарыстоўваць мясцовыя вадаёмы. Таксама члены экалагічных патрулёў удзельнічаюць у азеляненні вёскі самастойна і разам з работнікамі лясніцтваў і членаў арганізацый, размешчаных на тэрыторыі Сіманіцкага сельсавета.

Увогуле, што мы ведаем пра стан асобных вадаёмаў у рэгіёне пражывання? На сённяшні дзень насельніцтва недастаткова інфармаванае аб чысціні вадаёмаў, размешчаных нават паблізу іх месца жыхарства. А між тым, назіранні за зменамі ў стане вадаёмаў вельмі важныя для захавання добрага экалагічнага стану рэгіёна. І першыя крокі ў гэтым кірунку трэба рабіць на мясцовым узроўні, пачынаючы з даследавання навакольнага асяроддзя свайго дома, вуліцы, раёна.

Даследаванні вадаёмаў, якімі карыстаюцца жыхары аграгарадка Сіманічы, праводзіліся на працягу 2019 года. Гэта вадаёмы, размешчаныя паблізу вул. Цэнтральнай, дома 75 і вул. Школьнай, дома 2.

Вадаём №1 на вуліцы Цэнтральнай

Гэты вадаём натуральнага паходжання, існуе ў вёсцы з даўніх часоў пад назвай Карпава балота. У 1993 годзе, калі было навадненне ад вялікай колькасці ападкаў, яго паглыблялі і расчышчалі, каб знізіць узровень вады на прылеглых гаспадарскіх участках. Да цяперашняга часу вадаём ачышчаецца жыхарамі Сіманіч, якія выкарыстоўваюць яго для сваіх патрэб. Акрамя гэтага праводзіліся работы па добраўпарадкаванні вадаёма на суботніках сіламі членаў арганізацый, размешчаных на тэрыторыі Сіманіцкага сельскага Савета.

Вадаём №2 на вуліцы Школьнай

Вадаём на вуліцы Школьнай штучнага паходжання. У 2010 годзе ён выкапаны з мэтай стварэння зоны адпачынку для жыхароў аграгарадка і зніжэння ўзроўню вады на прылеглых агародах. Гэты вадаём таксама ачышчаецца жыхарамі і добраўпарадкоўваецца на суботніках.

Па выніках даследавання вадаём №1 адпавядае ўсім нарматыўным паказчыкам. Гэтак жа варта адзначыць, што ў летні перыяд назіраецца павышэнне паказчыкаў характару паху вады і інтэнсіўнасці паху. Гэта звязана з павышэннем тэмпературы ў летні перыяд, а таксама антрапагенным

уплывам, бо дадзены вадаём з'яўляецца зонай адпачынку для жыхароў аграгарадка Сіманічы.

Фізічныя паказчыкі вадаёма № 2 значна горшыя ў параўнанні з вадаёмам №1. Вада ў ім мутная, светла-жоўтага колеру. Мае зямлісты пах, які ўлетку пераходзіць у гніласны. Справа ў тым, што вадаём размешчаны ля асноўнай праезнай часткі аграгарадка Сіманічы. Тут асядаюць выхляпныя газы, працякае аўтамабільнае паліва. Таксама засмечваюць ваду і берагі вадаёма мясцовыя жыхары, закідваючы яе смеццем.

Былі вывучаны наступныя хімічныя паказчыкі вады: канцэнтрацыя арганічных і неарганічных аднаўляльнікаў, наяўнасць нітрытаў, нітратаў, іёнаў амонію, іёнаў хларыду, іёны сульфату, а таксама паказчыкі біяіндыкацыі.

Хімічныя паказчыкі вады ў вадаёме № 1 адпавядаюць гранічна дапушчальнай канцэнтрацыі, рН вадаёма практычна нейтральны.

У вадаёме №2 паказчыкі нітратаў перавышаюць на 0,5 мг / л, а паказчыкі іёнаў амонію перавышаюць на 0,6 мг / л. Гэта тлумачыцца высокай антрапагеннай нагрузкай. Вадаём знаходзіцца паміж жылымі дамамі, таму пастаянна засмечваецца людзьмі і знаходзіцца блізка ад агародаў, якія апрацоўваюць мясцовыя жыхары. рН вадаёма кіслы (складае 5,5).

Біяіндыкацыі ў абодвух вадаёмах умерана-забруджаная.

Агляд і падлік смецця праводзіўся ў адны і тыя ж тэрміны, праз роўныя прамежкі часу, былі абраныя красавік, ліпень, кастрычнік. Падлічвалася

колькасць поліэтыленавых бутэлек, шклянных бутэлек. А таксама папяровае смецце і наяўнасць вогнішчаў.

Найбольшая колькасць смецця на абодвух вадаёмах было зафіксавана 28 ліпеня, гэта значыць, у летні перыяд.

Вада ў вадаёмах адпавядае 4 класу якасці. Вада такой якасці выкарыстоўваецца для арашэння, абмежаванага рыбалоўства, у тэхнічных мэтах. Па большасці паказчыкаў вада адпавядае нормам для вадаёмаў культурна-эстэтычнага прызначэння, але купацца ў гэтых вадаёмах нельга. Экалагічныя патрулі нашай школы інфармуюць насельніцтва пра стан вадаёмаў, у гэтым годзе плануецца паставіць таблічкі аб небяспецы для тых, хто захоча пакупацца ў вадаёмах.

Не люблю я слова «пакарыцель»,
Не люблю я слова «ўладар»,
Вось зямля зялёная – бярыце
Для жыцця, і працы, і для мар.

Гэта словы з верша Пімена Панчанкі. Мы не пакарыцелі. Мы стваральнікі. Мы ствараем чыстую будучыню: без зваленага ў кучы смецця, без бруднай вады, без забруджанага паветра.

Мы за чысціню вакол нас і зладжанасць у прыродзе. Мы ведаем і разумеем: пачынаць трэба з сябе. Хто, калі не мы, паклапоціцца пра наступныя пакаленні, пра нашых нашчадкаў. Продкі нашы пакінулі нам мірнае неба, а мы павінны пакінуць чыстую зямлю. Мы любім сваю вёску і стараемся, каб яна радавала вока і аднавяскоўцаў, і гасцей.

Мы ўдзельнічаем у акцыях па пасадцы дрэў вакол вёскі. Яны падраснуць разам з намі і будуць чакаць у гасці, калі мы адсюль паедзем вучыцца.

Разбіць парк у вёсцы – пачэсная справа. Прыйдзе час – і нашы дрэўцы будуць радаваць жыхароў прыгажосцю і чыстым паветрам.

Мы ўдзельнічаем ў акцыях лясніцтва “Чысты лес”. Лес – гэта наша нацыянальнае дастаянне. А мы, палешукі, яго часцінка.

На месцы знесеных дамоў мы пасадзілі вішнёвыя дрэўцы. Расці, наш сад!

Кожнаму чалавеку неабходна пачаць з сябе, са сваёй экалагічнай культуры. Ніколі не забруджваць зямлю смеццем, якое будзе ляжаць у ёй цэлыя стагоддзі. Мы хочам жыць на зямлі, а не на смецці! Трэба высаджваць

дрэвы, каб вырасці паркi для адпачынку і прагулак, упрыгожваць вуліцы і двары кветнікамі, дзе будуць квітнець яркія і духмяныя кветкі. Акрамя чалавека, ніхто не зможа гэта зрабіць. Толькі так можна палепшыць жыццё і засцерагчы сябе. Патрэбна жыць у гармоніі з прыродай. Тады свет стане намнога лепшы і прыгажэйшы! Зноў хочацца прывесці словы Пімена Панчанкі:

Дык як мы любім?

І што ратуем?

Якое заўтра ўнукам рыхтуем?

Паціху ў нас лясы высыкаюць,

Таму і рэчкі перасыхаюць.

Чаму у век тэхнічнага прагрэсу, калі для чалавека ствараюцца спрыяльныя і палегчаныя ўмовы жыцця, людзі сталі часцей хварэць. Таму што замест свежага паветра ўсім даводзіцца дыхаць выхлапнымі газамі і дымам, есці ежу, якую вырошчваюць з дабаўленнем гербіцыдаў. Рэкі, з якіх паступае вада па вадаправодзе для пітва, забруджаныя. У іх плаваюць пластыкавыя бутэлькі, смецце, прадукты перапрацоўкі прадпрыемстваў. Ад усяго гэтага пакутуюць і насельнікі вадаёмаў: рыба, расліннасць, а таксама птушкі і жывёлы, якія жывуць на берагах. Неабходна задумацца над тым, што нам дае прырода, і правільна выкарыстоўваць яе дары.

А яе дары вялікія: паветра для дыхання, яркае сонца, вада для піцця і прыгатавання ежы. Лес таксама з'яўляецца нашым карміцелем – гэта грыбы, ягады, арэхі, лекавыя травы. А што чалавек дае ўзамен? Людзі, ствараючы прамысловыя і хімічныя прадпрыемствы, атручваюць паветра. Але ж і ім самім даводзіцца гэтым дыхаць! Пара ўжо кожнаму задумацца над тым, што адбываецца, і ўсюды біць трывогу. Інакш нас будуць акружаць толькі шэрыя хмары, і не застанецца такіх месцаў, дзе можна адпачыць і палюбавацца прыгажосцю навакольнага свету.

Хачу нагадаць словы нашых класікаў.

“Мы зберажом і зуброў, і чалавечнасць, і старыя вежы, і ўсплёскі вады, і дзіва сонечных палян, і вуркатанне дзікага голуба, і святую, гучную цішыню Пушчы. Тады будзе мір. Усяму жывому. Настане такі час. Прырода адплаціць дабром: неўміручымі дубамі, стронгавымі рэчкамі, якія так ласкава мыюць пыльныя ногі, сонцам і крыштальным небам, якое не захмарваюць дым і пыл”, – так мудра радзіў нам вялікі патрыёт беларускай зямлі Уладзімір Караткевіч.

“Прырода можа нам нагадаць усё, што мы забыліся. Нам трэба толькі чуць яе дыханне, бачыць яе жыццё і наблізіцца да яго. Спасцігаючы прыроду, мы набліжаемся да Бога, да нейкай вялікай веры ў жыццё, у несмяротнасць гэтага жыцця, у яго пачатак, які немагчыма знайсці, і ў працяг, дзе – канца не відно”, – даў наказ нашчадкам Васіль Зуёнак.

Прыслухаемся да слоў вялікіх людзей. Будзем мудрымі і клапацілівымі ў адносінах да сваёй вялікай і малой Радзімы.

Запрашаю: заспяваем разам экалагічны гімн нашай школы!

На музыку песні Аляксандры Пахмутавай “Надзея” словы напісала вучаніца 10 класа Цішкевіч Карына:

Наш зялёны дом, любімы дом –
Усё, што падарыла нам прырода –
Мы сваім навекі назавём,
Абаронім ад бяды, нягоды.

Наш любімы аграгарадок,
Будзеш ты прыгожым і прывабным.
Дружна экалогіі ўрок
Мы дадзім усім, хто разам з намi.

Прыпеў:

Прырода – агульны наш дом:
І рэчка, і сцежка, і поле.
Мы разам усе тут жывём.

Глядзі: тут якое прыволле.

“Усё жывое – госці на Зямлі”, –
Помні, не забудзь пра гэта зроду.
Выканай наказ, што нам далі
Прадзеды, што верылі ў прыроду.

Што дала прырода – захавай!
Працягні к ёй добрыя далоні.
Беражы прыроду не знішчай,
Бо жыццё загіне ў палоне.

Прыпеў.

ВЫКАРЫСТАНАЯ ЛІТАРАТУРА

1. Анісавец-Маеўская, Ю. В. Экадружнасць як стыль жыцця / Ю. В. Анісавец-Маеўская // Выхаванне і дадатковая адукацыя. – 2020. №1. – С. 6-12.
2. Стасюк, Т. М. Экалагічная тэма ў паэзіі П. Панчанкі / Т. М. Стасюк // Беларуская мова і літаратура. – 2009. – № 12. – С. 20-21.